

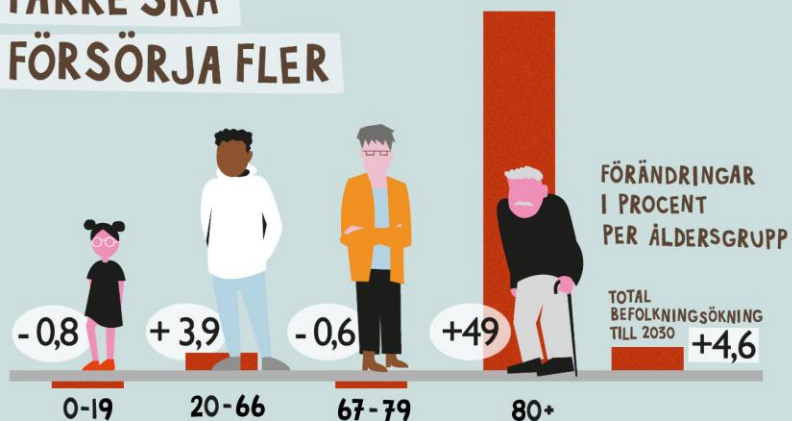
Omställning till en förebyggande socialtjänst

Zophia Mellgren

Karlstad 25 oktober 2024

FÄRRE SKA FÖRSÖRJA FLER

VARFÖR STÄLLER VI OM TILL NÄRA VÅRD?

FÖRÄNDRADE BEHOV

DIGITALISERING FÖRÄNDRAR BETEENDEN

JÄMLIK HÄLSA

FRÅN FOKUS
PÅ ORGANISATION

- TILL FOKUS PÅ
PERSON OCH RELATION

FRÅN ISOLERADE VÅRD
OCH OMSORGSINSATSER

- TILL SAMORDNING UTIFRÅN
PERSONENS FOKUS

NÄRA VÅRD

FRÅN REAKTIV

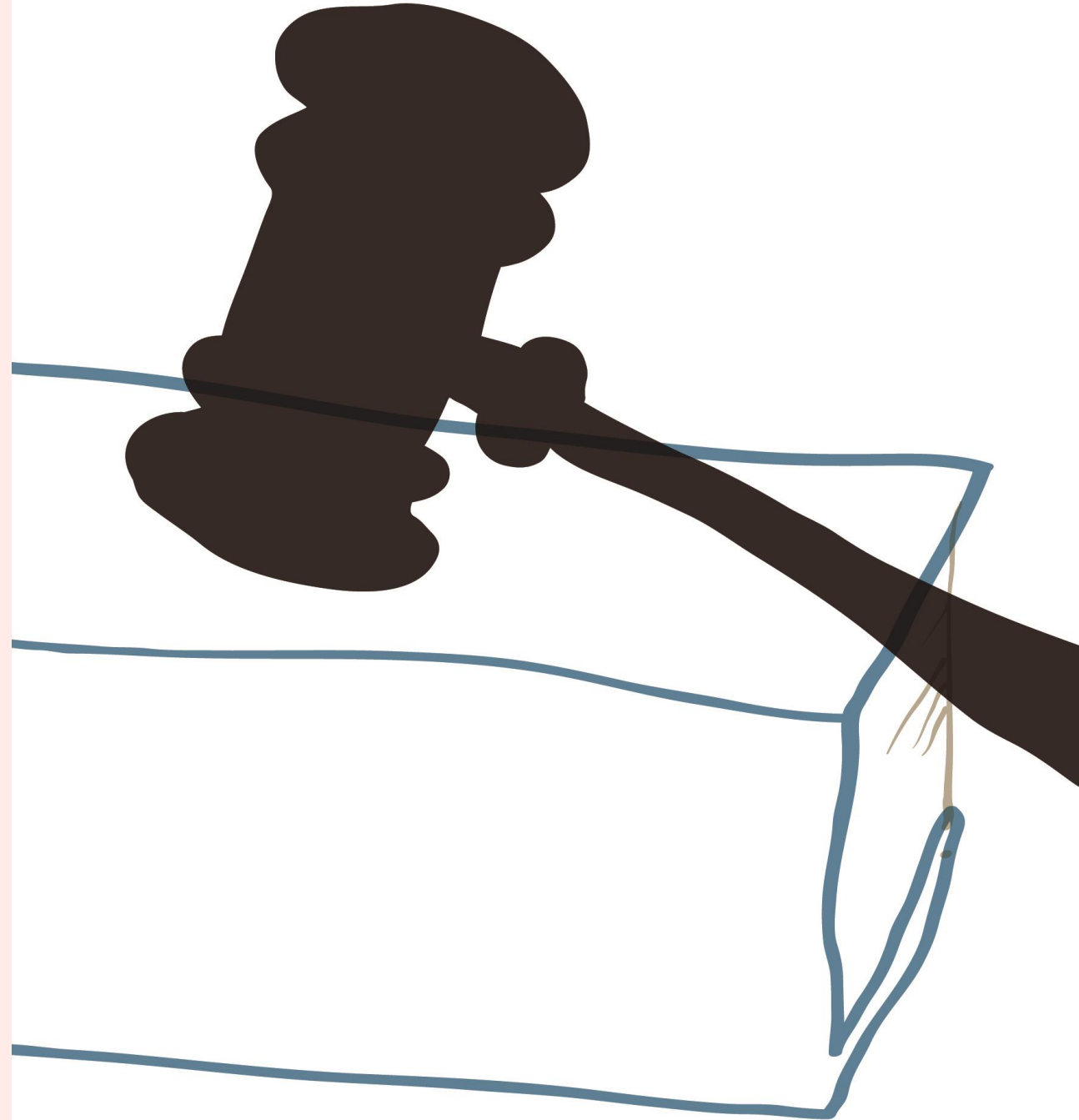
- TILL PROAKTIV OCH HÄLSOFRÄMJANDE

FRÅN INVÅNARE
OCH PATIENTER
SOM PASSIVA MOTTAGARE

- TILL AKTIV MEDSKAPARE

Ny SoL

Syftet med nya socialtjänstlagen

- Nå människor tidigt, innan problem uppstått eller vuxit sig stora
- Sänka trösklarna, erbjuda snabbare insatser på enklare sätt än idag
- Verksamhet ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet

Varför behövs en ny SoL?

- Nya målgrupper - andra behov
- Möjliggöra nya arbetssätt
- Kompetensutmaningen - färre ska göra mer
- Digitaliseringen - nya beteenden och möjligheter

Lagrådsremissen presenterades efter midsommar - detta gäller

Skillnader mot utredningens förslag

Lagrådsremissen motsvarar i huvudsak utredningens förslag, **men:**

- socialtjänsten ska arbeta förebyggande
- ändringar i plan- och bygglagen finns inte med
- de särskilda avgifterna upphävs inte, utan kvarstår
- bestämmelsen om gott bemötande finns inte med

"Som framgår av avsnitt 18.7 föreslår regeringen att språket ska moderniseras och att skadligt bruk eller beroende ska ersätta missbruk i den nya socialtjänstlagen. Det är endast en språklig förändring och innebär ingen skillnad i sak sett till socialnämndens ansvar jämfört med i dag."

Mycket från gamla SoL är kvar

- En stor del av förslagen är språkliga och redaktionella omarbetningar
- Det ser alltså annorlunda ut - men är ingen ändring i sak

Stöd till den som vårdar eller stöder en närstående

Regeringens förslag: Nuvarande bestämmelse som innebär att socialnämnden ska erbjuda stöd till den som vårdar en närstående som är äldre eller långvarigt sjuk och till den som stöder en närstående med funktionsnedsättning ska föras över till den nya socialtjänstlagen.

Övergripande

- **Fortsatt målinriktad ramlag**

Ger övergripande regler, ramar och principer – utan att i detalj ange vad som ska göras eller hur. Kommuner kan fortsatt anpassa lösningar efter behov och lokala förutsättningar.

- **Helhetssyn**

Målgrupper tonas ner. Ny struktur som tydliggör vikten av en helhetssyn och inriktning på enskildas individuella behov och förutsättningar.

- **Enhetliga begrepp**

Insatser används som en övergripande benämning för rådgivning, omsorg, vård, stöd och annan hjälp.

Förebyggande

Inriktning: Socialtjänsten **ska arbeta förebyggande**

- Bestämmelsen är en del av socialtjänstlagens mål
- Tonvikt på proaktivt och förebyggande arbete, i stället för reaktiva åtgärder
- Fokus ska flyttas från utredning och myndighetsutövning till att tidigt förebygga sociala problem

Lätt tillgänglig

Inriktning: Socialtjänsten **ska vara lätt tillgänglig**

- Det ska vara lätt att komma i kontakt med socialtjänsten, till exempel utanför kontorstid eller att ta del av information och insatser digitalt
- Erbjuda snabbare insatser på enklare sätt (se nästa bild)
- Förutsättning för att arbeta förebyggande

Insatser utan behovsprövning

Ny befogenhet: Kommunerna får besluta att **en eller fler insatser** (för personliga behov) **kan ges utan behovsprövning**

- Komplement till nuvarande ordning med beslut om insatser, ger möjlighet till snabbare insatser på enklare sätt
- Ska omfattas av krav på dokumentation (undantag vid särskilda skäl)
- Kan ges till den som fyllt 15 utan samtycke från vårdnadshavare

Insatser utan behovsprövning

Dessa insatser kräver fortsatt behovsprövning:

- kontaktperson, kontaktfamilj eller kvalificerad kontaktperson
- vård i familjehem
- vård i LVM-hem och särskilda ungdomshem enligt LVU
- vård av barn eller unga mellan 18 och 20 år i jourhem, stödboende, skyddat boende och HVB
- plats i särskilda boendeformer för äldre och bostäder med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning
- hem för viss annan heldygnsvård, vilket avser korttidsboende
- ekonomiskt bistånd

Planering – fokus förebyggande

Socialtjänstens **planering ska omfatta alla insatser till enskilda** inte bara för äldre och personer med funktionsnedsättning som tidigare.

- Ska särskilt väga in behovet av tidiga förebyggande insatser
- Kan bidra till att anpassa verksamhet efter behoven, använda resurser på bästa sätt
- Viktig utgångspunkt för uppföljning av socialtjänstens insatser på samhälls-, grupp- och individnivå
- Behövs samverkan med andra aktörer (i kommunen, regionen och civilsamhället)

Kunskapsbaserad, god kvalitet

All verksamhet ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet

- Krav på systematisk och löpande uppföljning
- God kvalitet (som i tidigare lag) kompletteras: rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda missförhållanden, ska gälla alla verksamheter, inte bara inom barn och unga
- Om vetenskap och beprövad erfarenhet saknas finns inget hinder mot att socialtjänsten ändå bedriver verksamhet
- Hänsyn behöver tas till rådande kunskapsläge och lokala förutsättningar, utvecklingen kommer att ta tid

Jämställt och jämlikt

Portalparagrafen utökas: Socialtjänsten ska inte bara ska främja jämlika, utan även **jämställda levnadsvillkor.**

Barnrättsperspektiv

- Bestämmelsen om barnets bästa anpassas till nya översättningen av 3.1 Barnkonventionen. Vid bedömning av barnets bästa ska hänsyn tas till barnets åsikter.
- Barns rätt till information kvarstår, men tillägg:
  - Information ska ges kontinuerligt och anpassas till barnets ålder, mognad och individuella förutsättningar.
  - Krav på att försäkra sig om att barnet förstått

Barnrättsperspektiv

- Socialtjänsten ska arbeta för att placerade barn ges möjlighet till kontakt med föräldrar, syskon, andra närstående. Barnets önskemål och behov av ska vara avgörande.
- Tiden för uppföljning av ett barns situation förlängs till sex månader.

Nära vård en fokusflyttning... stämmer väl överens med framtidens socialtjänst

Organisation

Person och relation

Passiv mottagare

Aktiv medskapare

Reaktiv

Proaktiv och hälsofrämjande

Isolerade vård och omsorgsinsatser

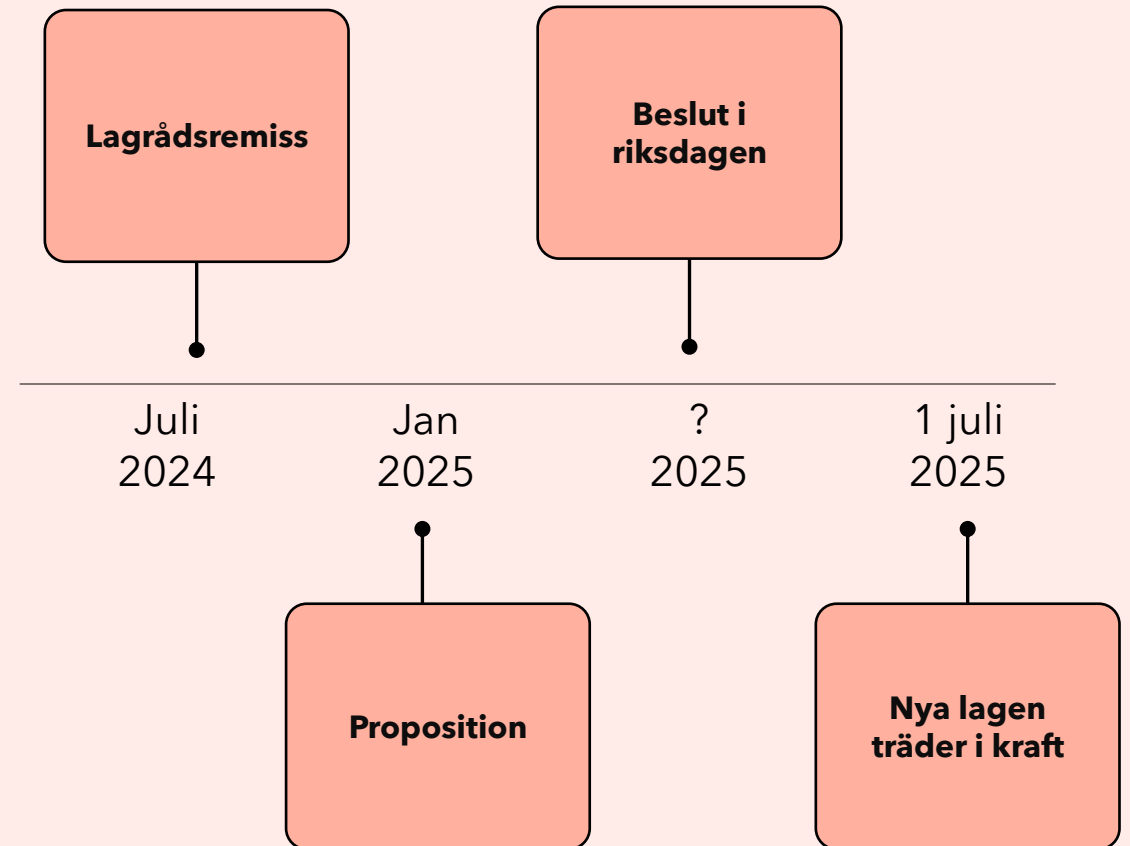

Sammanhållet utifrån personens fokus

Vad händer nu?

- Lagrådet ser över lagrådsremissen
- Regeringen tar fram en proposition
- Riksdagen fattar beslut

Statsbidrag till kommuner

I regeringens budgetproposition 2024:

2024: 200 miljoner kronor

2025: 1,2 miljarder kronor

2026-2028: 2,2 miljarder per år

Pengar 2024

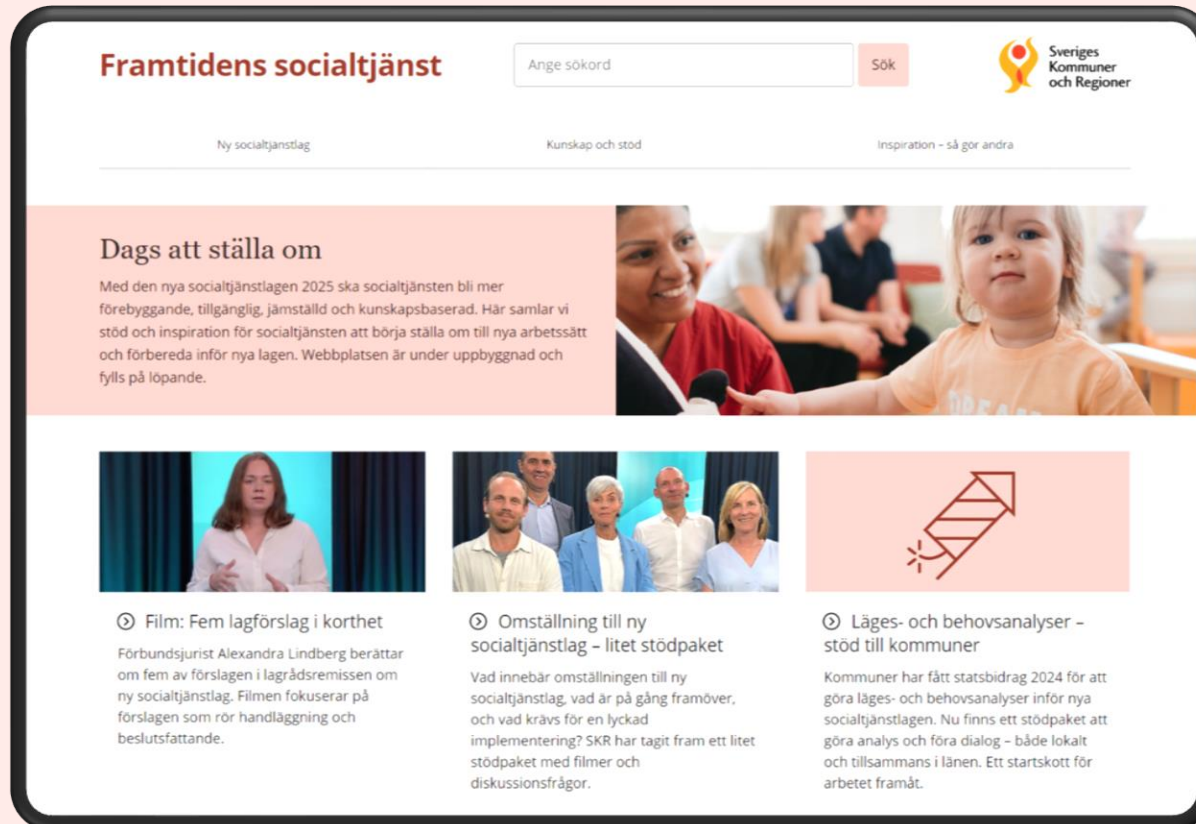
Fördelas med 650 000 kr per kommun. Får användas för läges- och behovsanalyser och planering inför nya lagen.

Pengar 2026-2028

Kan ändras i kommande budgetproposition. Ej klart hur fördelningen blir, eller hur de får användas.

Stöd på webben

Framtidens socialtjänst

Ny socialtjänstlag   Kunskap och stöd   Inspiration - så gör andra

Dags att ställa om

Med den nya socialtjänstlagen 2025 ska socialtjänsten bli mer förebyggande, tillgänglig, jämställd och kunskapsbaserad. Här samlar vi stöd och inspiration för socialtjänsten att börja ställa om till nya arbetssätt och förbereda inför nya lagen. Webbplatsen är under uppbyggnad och fylls på löpande.

- **Film: Fem lagförslag i korthet**
Förbundsjurist Alexandra Lindberg berättar om fem av förslagen i lagrådsremissen om ny socialtjänstlag. Filmen fokuserar på förslagen som rör handläggning och beslutsfattande.
- **Omställning till ny socialtjänstlag – litet stödpaket**
Vad innebär omställningen till ny socialtjänstlag, vad är på gång framöver, och vad krävs för en lyckad implementering? SKR har tagit fram ett litet stödpaket med filmer och diskussionsfrågor.
- **Läges- och behovsanalyser – stöd till kommuner**
Kommuner har fått statsbidrag 2024 för att göra läges- och behovsanalyser inför nya socialtjänstlagen. Nu finns ett stödpaket att göra analys och föra dialog – både lokalt och tillsammans i länen. Ett startskott för arbetet framåt.

[Framtidens socialtjänst på skr.se](https://skr.se)

Tack för att ni har lyssnat!

Zophia Mellgren

Zophia.Mellgren@skr.se